

САҢА ОЛОХ

Чурагы чычыккан хаһаа

ХАҢЫАТ 1951 СЫЛ АЛТЫННЫ 15 КҮНҮТТЭН ТАХСАР

Балаҥан Ыйын
14 күнэ
чэппиэр

№ 121
(9499)

Сылгыһыттар аан дойдутаагы конгресстара

БАСТЫҢ СЫЛГЫЛААХ ЧУРАПЧЫ ЧЫАППАРАТА

Балаҥан Ыйын 4-7 күннэригэр Дьоккуускай куоранка сылгыһыттар аан дойдутаагы конгресстара буолан ааста. Билиҥи республикабытыгар былтыр-былыргыттан сылгыга уратылаах сыһыан үскэтиллибитэ-сүгүрүйүү уонна ыгыктааһын сыһыана. Ити сылгы социальнай-экономическай суолтатыгар ону дэгиттэр туһаныыга уонна биологическай өттүнэн үрдүк сыананыгар олохсурар дьээн республикабыт Президентэ В.А.Штыров этэн турар.

Сылгыһыттар аан дойдутаагы конгресстарыгар 6 омук дойдутуттан Россия 7 регионуттан сылгыһыттар, учуонайдар, наука үлэһиттэрэ, специалистар, Саха сиригэр улуустарын МТ баһыыһытара, Саха сиригэр 70 чулуу сылгыһыт кыттынылар. Бу улахан дьаһалга билиҥи улуустан "Чурапчы улууһа (оройуона)" МО баһылыга И.А.Мамосов, тыа хаһаайыстыбатын управлениетын начальнига П.И.Макаров, Хатылыттан сылгыһыт Е.Ф.Попов, "Чыапсара" ТХПК директора И.И.Хон, племязоотехника, уопуттаах сылгыһыт П.Т.Ефимов, "Милдаарайы" ТХПК директора Н.А.Федотов, сылгыһыт Г.И.Николаев, ССРС Государственной биримэстэтин лауреата, Төлөй нэһилиэгиттэн М.С.Толстоухов, "Комплекс" баһыһыт хаһаайыстыба салайааччыта М.П.Михайлов, "Олохос" баһыһыт хаһаайыстыба салайааччыта В.В.Смирнов кыттыны ыллылар.

Конгресс кыттылаахтара үс күн устата араас дьаһалларга сырыттылар: үс секциянан арахсан, сылгыны үөрдөөн иити, бородууксуйаны ыл, ветеринарнай үлэлэри ытты ода, боппууостары дьүүллэстилэр, бу салааны сайдыы сана таһымыгар таһаарар туһугар кэпсэтилэр, ДьГТХА ипподромтар племенной сылгылар быыстапкаларын, академик А.Н.Осипов быыстапкатын көрдүлэр. Амма, Дьаангы улуустарын сылгы иитэр хаһаайыстыбаларын үлэлэрин билсэ барыахтаахтара уһун ардактар мэхэйдээн кыйан олоххо киирбэтэ.

Конгресс аһыллытын үөрүүлээх чааһа П.А.Ойуунускай аатынан Саха драматическай театрыгар буолла. Россияда сылгы иитиэ - урут,билигин, кэлэр өттүгэр дьээн сүрүн дьаһалаагы ТХНРА зоотехния секциятын академик-сырэтара, сылгы иитиитин НЧИ директора Валерий Калашников оҕордо. СР Тыа хаһаайыстыбатын министр Айаал Степанов таба уонна сылгы иитиитин салааларын "АПК-ны сайыннары" национальнай бырайыакка илһирэи түмүгэр бу салаалар сайдалларыгар кыах үөскээбитин билэтиэтэ уонна бу хайысханан ту-

ох үлэ ыттыла турарын, барыахтааһын билгилэһэрдэ. Бу конгресс ыттылыыта омуктар икки ардыларыгар уопут атастаһар кыагы биэриин таһынан, сир боппууоһун быһаарыыга Аан дойду сылгыһыттарын союзолоһууларын быһыытынан үчүтэй суолу-иһи хаалларыа дьээн эттэ. Саҥа талыллыыт "Саха сиригэр сылгыһыттарын ассоциациятын" президентэ, тыа хаһаайыстыбатын наукатын доктор Реворий Иванов конгресска ыттылыыта ахтаах декларация ис хоһоонун ааһан иһитиннэрдэ. Конгресска Монголиятан, Япониятан, Франциятан тиибэ кэлэн санааларын атастастылар, бэйэлэрин дойдуларыгар сылгы иитиитин сырдаппытара көрөхсүлүккэ Саха Республикатын маннайты Президентэ, билигин РФ Федеральнай мунуһаҕын Федерация Сэбиэтин Председателен солбуйаачы М.Е.Николаев Саха сиригэр ыттылыыт сылгыһыттар Бүтүн Союзтаагы түмсүүлэрэ, саха сылгыта туста тиип быһыытынан бигэргэтиригэр кыах биэрбитин, ол сылгыһыттар улахан ситиһиһэлэрин быһыытынан сыаналаммытын арыаһа. Михаил Ефимов үлэһиттэр сырдалар септөөхтүк сыаналаннаахтааһын, олохун хаачыстыбата тупсуохтааһын, сылгыһыт доруобуйатын харыстааһыныгар, үөрэҕи-идэни баһылырыгар улахан болгомто уурулуохтааһын тоһорлоон эттэ. ДьГТХА-ҕа, техникумга сылгыһыт зоотехник салаатын аһалларыгар этии киллэрдэ.

Конгресс үлэтэ эбикэтэн киирэ ойуулуур дьуһууһуу искусство музейыгар экскурсия кэппиттэн, ДьГТХА сылгы спортивнай комплексыгар племенной сылгы быыстапкалар саларына. Быыстапканы арыһы сирэ-туома спортивнай комплекс аҕавай саалатыгар ыттылына. Тыа хаһаайыстыбатын министр Айаал Степанов бары мустубуттары Аан дойду сылгыһыттарын I Конгресстара аһыллыытынан эвэрдэтин тирээртэ, "Саха сиригэр сылгыһыттарын ассоциацията" тэриллитин туһунан кэпсэтэ. СР Президентэ В.А.Штыров конгресска кэлбит бары

сылгыһыттары, ыгырылаах ыалдьыттары эвэрдээн турар, дохсун ытыс таһынан уонна өрөгөйдөөх музыка доҕуһуолун ортотугар бастыҥ үлэлээх сылгыһыттарга государственнай наҕараадалары туттартаата.

Племенной сылгылар быыстапкаларга спортивнай комплекс тизгэнигэр ыттылына. Республика улууһуттан сылгы собуоттара, племенной хаһаайыстыбалар сибик, ардактаах күннэри аахсыбакка кытта кэлбиттэр. Уопсайа 36 сылгыны, убаһаны көрдөрүүтэ аҕалыттар. Ыалдьыттар сылгылары боллойон көрдүлэр-иһитилэр. Тас дойдудартан кэлбит атын омук бэрэстэбиитэллэрин саха сылгыта ордук интэриһиргэттэ.

Көрүү түмүгүнэн Президент олохтосбут "Бастыҥ племенной сылгы" үрдүк аата Мэгэдьк сылгыһыттан сыһааннаах "Чыапсара" ТХПК (директор И.И.Хон, племязоотехник П.Т.Ефимов) Сирэҕит дьээн 11 саастаах тураҕас атыларыгар тиистэ. Манньык чулуу сылгылары өссө дэлэйдик ууһатан иһин, - дьээн турар Вячеслав Анатольевич Сирэҕит хаһаайыттарыгар анал кубоҕы, диплому туттарда, аалай кыһыл лентэни кэтэртэ. Маны таһынан "Чыапсара" ТХПК убаһата "Бастыҥ убаһа" аатын ылла. Уопуттаах сылгыһыт Прокопий Трофимович Ефимов сылгы иитиитигэр өр кэмнээх энкилэ суох үлэтин иһин Российскай Федерация Тыа хаһаайыстыбатын министрствотын Грамотатынан наҕараадаланна. Манньык улахан таһымнаах, Аан дойду сылгыһыттарын I-кы конгресстарыгар бастыҥтан бастыҥ аатын ылар, улахан наҕараадага тиксэр чинэ, бочуот. Сыралаах үлэ сыаналанан, үтүө түмүктээх буолбутунан, манньык үрдүк аапка тиксэбиитэригэр "Чыапсара" ТХПК директорун Иван Иванович Хону, племязоотехникын Прокопий Трофимович Ефимову, туруулаһан үлэлэһэр сылгыһыттары ис сүрэхтэн эвэрдэлибиг, илһикитин даҕаны кыайыс көтөлүөнөн, ситиһиһи аргыстанан сылдыалларыгар баҕарабыт.

Галина ПОЛУСКИНА.

Роман ДАНИЛОВ

СЫЛГЫ

(Сылгыһыттар аан дойдутаагы конгресстарыгар)

Харах ыларын тухары
Халыҥ хаардаах сыһыны.
Сылдыаахтыыр эбит сылгы
Сыралаһан хаһан аһыны.
Туманга, дыбарга куустаран
Туруулаһан кэллээ чыгычык
Чэн-муус хомуоһар кубулуйан
Чээски үйэлэртэн манньык.
Үөһээ Танараттан тартаран
Туруктаһан эрдээ арай-
Үөскүүр дьылбатын хайаан
Туох ааттаах тулуйуоҕай?
Кыһаллыбат, үгсэргээбэт курдук
Кытаанах олоһор бэйэтэ,
Турар буолуо итинник куруук
Тоһуттар тымныыга кини эрэ.
Чугаһыргар ингэрсийэ
Чуучугуруу көрсүһүөҕэ
Кырыа быһыһынан көрө-истэ
Кыыдаан кыһыммыт иччитэ.
Харах хабарын тухары
Халыҥ хаардаах сыһыны.
Сылдыаахтыыр онно сылгы
Сыралаһан хаһан аһыны...

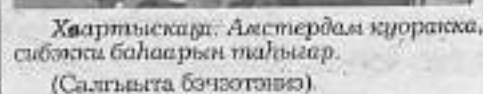
БИЛЛЭРИИ

Бу дьыл балаҥан Ыйын 15 күнүгэр буолуохтаах "Предприниматель күнүгэр" аналлаах табаары оҕорон таһаарааччылар быыстапка-дьаарбанкалар нэһилиэккэ көрдөһүүтүнэн балаҥан Ыйын 20 күнүгэр көһөрүлүннэ.

Билсэр тел. 41-120, 41-133.

Тэрийэр комиссия.

Дьыллар цонна дьонно

БОЛБОЙУН! "ШКОЛЬНИК", "ВНИМАНИЕ дети!" Бэрэбиэркэлэр

Россия транспорта министерстватын 1997 с. тохсунуу 8 күнүгэр 2 №-дэх бирикээһигэр олохторун оролор суолга олохторун сүрүтэр Бүтүн Россиятаагы "Школьник" уонна "Внимание дети!" дьин бэрэбиэркэлэр биһиги улуустуутар балаһы бийин устата ытыктыа тураллар.

Көрүүтэ хас оскуолаага орну таһар аналлаах массынналар баалара чуолкайданар. Бу массынналарга үлэһит суоптардар үлэһит стажтар, сытан итэрһэ суох буолуулар, доруобуйаларын тургутун бэрэбиэркэлэһит докумуоннара, категориялара бэрэбиэркэлэниэ. Орлору таһар транспорттарга төһө мистэлээхтэринэн эрэ олодор көгүллэнэр. Тыа хаһаайыстыбатын үлэһитигэр элбэх орну илдьэр буоллаха, барыахтаах сир маршрутун эрдэттэн онорон Госавтоинспекцияттан көгүл справка ытан эрэ баран таһылыахтаах. Автобус илдьэр хас аһаах дьаһы оччо арыаллыыр учууталлардаах эбэтэр анал бирикээһинэн анааһыт дьоннордоох буолуохтаахтар. Элбэх

транспорттан тизээр буоллаха медицинскэй үлэһит илдьитэр.

Айан кэмтэр салон түнүктэрэ шторанан сабыллан илдьитэр. Орлору сырдык кэм эрэ устатыгар, фара ближкэй уотун холбоон баран 60 км/час ордух түргэниибарбааха эрэ сылдьылыахтаах. Суоптар тохтоон баран орлору олодоругар, түһөрүтүр урууттан түһүе суохтаах, кэининэн массынналы хаамтарара бобуллар.

Бэрэбиэркэлэри улуустаагы ГАИ, транспорта инспекция, үөрэх управлениета юттыһан ытыахтаа. Анал акталар, предписаниялар сурулуохтара. Манна дартан эттэххэ предписаниялары толоруу биһиги улуустуутар наһаа бытаан. Онтон Административнай правонарушениелар туастарынан кодекс 19, 5 ыстатыһытар государственнай надзор үлэһитин предписаниятын бобуллор толорбот буолуу иһин граждандар 3-5, дуоһунастаах үлэһиттэр,

предпринимателлэр 10-15 хамнас саамай алын кээмэйинэн (МРОТ) ыстарааһахтаахтар эбэтэр 3 сыта дьэри бырааппара быһылыахтаах. Юридическай тэрилтэлэр 100-200 дьэри хамнас алын кээмэйинэн ыстараабы сүтэллэр.

Оскуолаарга үөрэх дьыта сааһанна, орлор дьэрибизэлэргэ муһунулар. Окуола эбии уһун ардактар тураннар суол көрдөбүлгэ эппиэттээбэт, халтараан буолла. Орлору тизээччилэр, атын да транспортдаах дьоннор суолга сэрэхтээхтик сылдыбы быраабыстатын тутуһаллара эрэйилэр. Инники кэсирлэрибиз-орлорбут олохторугар куттал суоһабатын иһин бары кыһалыаһыт!

И. МАКСИМОВ,

Чурапчы-Татта улуустарын суолга, транспорта инспектора.

ЭБЭРДЭЛИИБИТ!

"Чэбдик" күүлүп чилиэтин **Афанасий Дмитриевич ДОРОФЕЕВЫ** 75 сааскын тэмтэнчү тубулуккунан иттихтик-истиһик эбэрдэлиибит!

Толлаллаах кэргэнин **Светлана Павловна** "бур-бур" буруу таһаран өссө дьаһы өр сылларга этэннэ олохторугар ик сүрээтэн баарбыт.

Чэбдик олох түһүгэр
Эттиһи-хаанньын бэринэн,
Эдэр санаа саастарын
Эрэлтэннэн сэрээтсийдиң.
Этэр-кэспир тылларын
Омуктардын сэрээтэнэр,
Ыраах, уһук дьэбээ
Ойон-тэбэн кэлэнэр
Өйдүү-саныы сылдыары
Үйүгэр хайаанаары
Интервью ытылар.
Дьикти дьарыктын батыһаары,
Телевизор дьин дьаһыаха
Уура сылдьан көрөөрү
Кинэ дьинэ уһуллулар
Дьон туһа дьин
Тыһыныыт туһана түр дүү.

Аёк айыһыттарын арыстастыһар, сэттэ ийиһсиптэрин ээрдэстиһар. Дам!

"Чэбдиктэр".

Кунду дьүөгэбитин күүтүр Ветеранын Чакыра нэһилиэтин олохтооһун **Пелагея Ивановна ВАСИЛЬЕВНА** 55 сааскын тубулуккунан иттихтик-истиһик эбэрдэлиибит!

Эн нэһилиэккэр сырдык-кэрэни, билини тарбаттар кини-бидиолоткага өр кэмнэ үтүө сурбастаахтык, таһарылаахтык үлэһиткиһинэн кизин туптабыт, астынабыт.

Баарыбыт чэлиэн доруобуйаны, үлэһит ситиһилини. Кини көрдөбүт көмүс чыычаахтык, үлэһитин Васькын этэннэ олохтун, иһиниһигэр элбэх үөрүү-көтүү тоһуудун, дьол-сару арыстастыһар дьин арыстастыһар тиздэбит.

Дьүөгэлэрин **Анастасия Кирилловна, Зоя Александровна, Дария Григорьевна, Дария Ефимовна, Елена Алексеевна**.

БИЛЭРИИЛЭР

Уопсай дьыра олохсунулар, коммунальнай өгөһө телебуру иттиһиттэн атынын УКБ-га (амбулатория дьыра) түргэник толургуттар.

xxx

1994 сыллаахха олохуллубут тентовай УАЗ массынналы атыһыбыт. Сыаната 35000 солк. Эһиги барыһаарыт.

Телефон: 41-641.

xxx

Оконешников Иван Ильич аатыгар бэрэлиһит водителскай дастабыһаа, Т-520 ВМ нүмэрдээх массына докумуона уонна паспорт сүппүтэринэн дьинэ суоһунан ааһыллаллар.

xxx

Бастаки кварталга 3 жосток, телефоннаах квартира атыһылар.

Телефон: 41-636.

xxx

Чаһынай дьонно гараж арендаһыт.

Билсэр телефон: 41-670.

Алма-Ата куоракка олохтор эдэһий **НОВИКОВА Мария Семеновна** олохтон туораабытынан күүтүлүтүгэр улуустаагы үөрэх үлэһиттэрин профсоюзнай тэрилтэтин председателигар Егор Иннокентьевич Давыдовка кутурбаммытын тиздэбит.

Интернат-оскуолаттан **Осиповтар, Хаандыгатаан Герасимовтар**.

Үөрэллэпт оһом, урукку ыалбыт, күндүтүк саныыр киһибит Алаһар нэһилиэтин олохтооһун **ГОГОЛЕВ Федор Ильич** ыараханньык ыалдьан олохтон туораабытынан кэргэнигар Варвара Афанасьевнага, оболорулар, сизэнэригар, чугас аймактарыгар дьин кутурбаммытын тиздэбит.

Н. М. Матвеев уонна кини дьыра-кэргэттэрэ.

ОБЪЯВЛЕНИЕ

Учебный центр (пос. лицензия А-203002) производит набор на заочные курсы по следующим специальностям:

Автомеханик Автоэлектрик (отечественные а/м иномарки). Бухгалтер Бухгалтер-кассир Бухгалтер бюджетного учреждения. Делопроизводитель-архивариус. Инспектор по кадрам. Индивидуальный предприниматель. Контролер сберегательного банка. Менеджер офиса. Монтажник оборудования связи. Пользователь ПК. Операционист-бухгалтер банка. Повар-кондитер. Продавец смешанных товаров. Секретарь руководителя. Специалист сельской и поселковой администрации. Социальный работник. Электро-механик по торговому и холодильному оборудованию.

Срок обучения до 4-х месяцев. Зачисление, зачеты и тест-экзамены осуществляются без выезда к месту учебы.

По окончании курсов высылается диплом, копия лицензии.

За подробной информацией и для заключения договора на учебу обращаться письменно по адресу:

350051, Краснодарский край, г.Краснодар, ул.Лухана, 19.

Учебный центр. Телефон для справок: 8-(861)-246-71-81; (918)-43-95-574; (918)-34-04-650.

E-mail: UZDOP@rambler.ru

Аҕата Чурапчы сэлэһиньэтин олохтооһо ДЬЯЧКОВСКАЯ Дмитрий Дмитриевич

эмискэ ыалдьан өлбүтүнэн кыһыһыгар, кийиһиптитигэр, санастыһыгар "Кыталык" уһууһан иһтээччитигэр Монастырева Саргылана Дмитриевнага кутурбаммытын тиздэбит.

Сылантан Никифоровтар, Чурапчытан Монастыревтар.

Кутурбаммытын тиздэллэр:

— Ыкса ыалбыт Дмитрий Дмитриевич олохтон барбытынан оболорулар Надьяга, Саргыга, Айтага, Оляга, Димага, сизэнэригар, бары аймактарыгар Поповтар, Захаровтар, Потановтар.

— Аҕалара Дмитрий Дмитриевич кун сириттэн барбытынан кыһыһыгар "Кыталык" уһууһан иһтээччитигэр Саргылана Дмитриевна Монастыревага, бары оболорулар, сизэнэригар, кутуһтаригар, кийиһитигэр, аймактарыгар "Кыталык" уһууһан коллектива, үөрэх үлэһиттэрин профсоюзун комитетта.

Төлөй нэһилиэтин олохтооһо, сэрин инбэлиитин огдоһото, хоту көһөрүллүү кыттылааһа, тыыл ветерана

ЗАХАРОВА Татьяна Иннокентьевна ыарахан ыарыһтан өлбүтүнэн оболорулар, кийиһиттигар, кутуһтуттар, сизэнэригар, хос-хос сизэнэригар кутурбаммытын тиздэбит.

"Төлөй нэһилиэгэ" МТ дьаһалтата, кырдыбаастарын сэбиэтэ, уһууһан коллектива.

Кутурбаммытын тиздэллэр:

— Татьяна Иннокентьевна олохтон туораабытынан уолугар, биһигэ үөрэммит табаарыһыгар Иван Дмитриевич Захарова Чурапчы орто оскуолатыгар 1955 сыллаахха бүтэрбит үһүс выпуск үөрэнээчилэрэ.

Автор суругар этилгэр санаа редакция позициялар калды сөл түбүһү буолбатах. Сурукка ыйыллар чохчылар кырдыктаахтарыгар эппиэтинэни автор тус байта сүтэр.

Редактор-директор **А.А. Захаров**.

ААДЫРЫСПЫТ: 678670.

Чурапчы сэл., Карл Маркс уул., 26 а.

Телефоннарбыт: редактор — 41-332, отделдар — 41-265. E-mail: Oshangoloh@churap.sakha.ru

Тэриэһин таһаарарчылар: СР Правительство, Чурапчы улуустун "Саха олох" редакциянай-издательскай холбоһук государственнай учреждение, Маастабын информация сөдөһөөрүн туһунан РФ Секундарнай тутуһуу хоһуруолууһунна регистрациялыыр РФ бэһээк СР региональнай управлениитыгар 2003 с. бэһ. чыһ. 20 күнүгэр регистрациаламмыт нүмэрэ — ПИ №19-0423.

"Саха олох" редакциянай-издательскай холбоһук ДУ. Офсетнай бэһээт. Сахабын №121, Тираж 2054. 13.09.2006 с. бэһээккэ бэһииһинэ.

Хеһмат нэдиэлээһэ үстэ: олутурунньукка, чэппиэрэ уонна субуотага таһар.